

Samen bouwen aan Overijssel

Coalitieakkoord 2019-2023

Samen bouwen aan Overijssel

Coalitieakkoord 2019-2023

De onderhandelingsdelegatie

Namens CDA

mevr. B.G.J.H. Rutten, dhr. Y.J. van Hijum en dhr. R.H. de Witte

Namens VVD

mevr. R.H. Courtz en mevr. M.T. van Haaf

Namens PvdA

mevr. A. Wissink en dhr. T.A. de Bree

Namens ChristenUnie

mevr. R.A. van der Velde-Buist en dhr. E. Boerman

Namens SGP

dhr. D. van Dijk en dhr. G.H. ten Bolscher

Juni 2019

Samen bouwen aan Overijssel

In Overijssel krijgen we samen veel voor elkaar. We kijken verder dan het eigen belang, voorbij de verschillen naar datgene wat ons bindt en waar we elkaar kunnen versterken. Door te luisteren naar elkaar en te bekijken wat we voor elkaar kunnen betekenen, overbruggen we tegenstellingen en benutten we kansen. In Overijssel zien we om naar de ander én ontmoeten we elkaar. Het verenigingsleven, cultuur, levensbeschouwing en vrijwilligerswerk zijn daarbij samenbindende factoren. We zijn niet voor niets de provincie van het noaberschap. Met elkaar maken wij Overijssel een fantastische plek om te ontmoeten, wonen, werken, recreëren en ondernemen.

Overijssel kent prachtige natuur, mooie landschappen, een innovatieve ondernemingsgeest en een rijke streekeigen cultuur met een herkenbaar economisch profiel in de verschillende regio's. Aan de wisselwerking tussen de stedelijke en landelijke gebieden ontleen we onze identiteit.

Overijssel staat bekend als de “Tuin van Nederland”. In combinatie met de culturele voorzieningen en de rijke historie heeft Overijssel veel te bieden voor haar inwoners en de toeristen, die Overijssel steeds vaker en beter weten te vinden. Ons verleden met de Hanze en de textielindustrie is zowel terug te zien in de oude steden als in ons economisch landschap. We zijn de provincie van het vakmanschap en van de high-tech. De vele mkb- en familiebedrijven staan voor goede werkgever-werknemer relaties en een stevige lokale inbedding. Zij vormen de motor van onze economie. Een economie die veerkrachtig is en bovengemiddeld goed presteert.

We hebben een stevig fundament in Overijssel om te werken aan de grote maatschappelijke opgaven. Opgaven op het gebied van werken, vervoer, klimaatverandering, energie, wonen, het landelijk gebied en samenleven. Opgaven met veel verschillende dimensies, zoals ruimtelijk, technologisch en maatschappelijk. Opgaven die bovendien op allerlei manieren met elkaar samenhangen. Het is juist in deze verbindingen waar we als provinciaal bestuur een belangrijke rol voor onszelf zien.

Het belang van samenwerking groeit. Regionaal, nationaal én internationaal: met onze inwoners, de bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, gemeenten, waterschappen, onze buurprovincies, het Rijk, onze buurlanden en de EU. Samenwerking maakt ontwikkelingen mogelijk. Samenwerking vanaf het begin van een traject bindt en verbindt partners én opgaven. Zo bereiken we samen betere resultaten dan ieder apart. Samen bouwen aan Overijssel! We gaan daarbij voor kwaliteit, voor daadwerkelijk leveren. We bouwen voort op waar we goed in zijn.

Onder het motto “Samen bouwen aan Overijssel” gaan we deze uitdaging aan en gaan we samen met onze inwoners, partners en de partijen in de Staten aan de slag om resultaten te boeken voor Overijssel.

We doen daarom de oproep en uitnodiging aan iedereen: draag ook jouw steentje bij om samen de Overijsselse samenleving mooier en beter te maken!

Opgaven in Overijssel

We staan voor opgaven die we niet alleen kunnen oplossen. We werken vanuit een open en uitnodigende houding met ruimte voor ideeën en initiatieven. Proactief, niet afwachtend. We nemen onze verantwoordelijkheid en doen wat we moeten doen. Tussen de mensen en vanuit onze verbindende positie organiseren we slim, brengen we partijen en initiatieven bij elkaar en jagen we innovaties aan.

Een akkoord op hoofdlijnen past bij deze open houding. Een akkoord waarin we het “wat”, de belangrijkste opgaven voor Overijssel, benoemen en we richting geven aan het “hoe”. We onderscheiden in de komende periode de volgende hoofdoggaven voor Overijssel:

- Krachtige economie
- Goede bereikbaarheid
- Hitte, droogte en wateroverlast
- Energietransitie
- Aantrekkelijk wonen en ruimte
- Vitaal landelijk gebied
- Samenleven in Overijssel

We zijn bereid om fors in deze maatschappelijke opgaven te investeren en zoeken daarbij de samenwerking om de gewenste resultaten met elkaar te realiseren.

We beginnen natuurlijk niet bij nul. Veel is al in gang gezet en gaat goed. Dat betekent dat we in dit akkoord benoemen waar we een bepaalde ingeslagen koers blijven varen, al dan niet met nieuwe accenten. Waar we dit nog niet weten, zoeken we nadrukkelijk de inbreng en uitwisseling met onze inwoners, partners en partijen in de Staten. Dit geldt voor een aantal belangrijke dossiers, zoals de herziening van de Omgevingsvisie en het vormgeven van onze ambities op bijvoorbeeld cultuur en sport & beweging.

Krachtige economie

Het gaat goed met onze economie. In Overijssel hebben we een stevige economische basis. De sterke mkb-sector, met veel familiebedrijven, draagt daar aan bij. Hij vormt de ruggengraat en banenmotor van de Overijsselse economie. Bovendien hebben onze regio's elk een helder economisch profiel. De regio Zwolle is succesvol in kunststoffen, e-commerce, gezondheid en agro&food. Twente heeft de moderne maakindustrie High Tech Systemen en Materialen (HTSM), de chemie en ICT drijvende sectoren. De Cleantech Regio kenmerkt zich door haar inzet en werkgelegenheid voor de circulaire economie, maakindustrie en energietransitie.

We blijven onze economische structuur versterken en robuust maken, zodat we met elkaar beter kunnen inspelen op de snelle veranderingen die op ons af komen. Een regionale economie die (veer)krachtig is vanwege haar innovatievermogen, als motor voor werkgelegenheid en als katalysator van oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.

De toenemende digitalisering vraagt om investeringen in kennis en innovatie en om aanpassingen van productieprocessen. Deze ontwikkelingen laten zich ook gelden op de arbeidsmarkt, waar een deel van de medewerkers en de bedrijven moeite heeft om mee te komen in de vaart der verandering. Op diezelfde arbeidsmarkt hebben we behoefte aan extra kenniswerkers en vakmensen, van zorg tot techniek. Wij willen samen met onze partners ervoor zorgen dat deze banen worden vervuld, zodat ondernemers kunnen groeien en er voor iedereen in Overijssel werk is, ook in de toekomst.

- Met ons regionaal economisch beleid geven we invulling aan de volgende speerpunten: een betere aansluiting tussen arbeidsmarkt en onderwijs, een aantrekkelijk vestigingsklimaat, het stimuleren van innovatie en ondernemerschap (met specifieke aandacht voor mkb en familiebedrijven) en de ontwikkeling naar een circulaire economie.

“Als technologische top is het belangrijk dat de aantrekkingskracht voor (nieuw) talent groot is. Voor talent van binnen en buiten de regio, talent dat groeit en blijft vanwege de carrièremogelijkheden.” – Regio Twente

- Gemeenschappelijke deler in dit beleid is dat we de kracht van onze regio's benutten. Door de uitstekende samenwerking met het bedrijfsleven, de kennisinstellingen en onze medeoverheden werken we goed samen aan initiatieven die de regio's versterken. Met onder andere de regiodeals dragen we bij aan de regionale agenda's.
- We werken aan een betere match van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. De meerwaarde van de provincie zit vooral in de rol van verbindende schakel. Daarbij denken wij aan het ondersteunen van regionale oplossingen, zoals het Techniepact. In de drie Overijsselse regio's gaan we met onderwijs en werkgevers aan de slag om tot arrangementen te komen op belangrijke gebieden, zoals ICT, nieuwe energie en gezondheid.

“Benut voor het oplossen van het tekort aan technici en het verbeteren van de aansluiting van het onderwijs op de regionale arbeidsmarkt de opgebouwde regionale infrastructuur en leg hierbij de verbinding met agenda's voor thema's als het klimaat, de energietransitie, leven lang ontwikkelen en circulaire economie.” – Techniepact

- Wij vinden het belangrijk dat iedereen in Overijssel mee doet. Daarom zetten wij ons ook in voor mensen die moeite hebben om op de arbeidsmarkt te komen of daar te blijven. We hebben in Overijssel een aantal goede voorbeelden van sociaal ondernemerschap die wij stimuleren en onder de aandacht brengen.
- Wij zorgen voor een bereikbare werkomgeving op strategische knooppunten in de provincie met een goede verbinding met kennisinstellingen en innovatielabs. Door de ontwikkeling van grote ruimtevragers te concentreren in stedelijke regio's op goed bereikbare locaties, profiteert het omliggende gebied mee. Daarbij bieden we echter ook ruimte voor lokaal gewortelde bedrijvigheid. Maatwerk is dus mogelijk.
- Met de partners van Gastvrij Overijssel komen wij tot een actieplan om toerisme te stimuleren met behoud van de kwaliteiten van Overijssel. Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor de toeristische parels in Overijssel, zoals de Hanzesteden en de Nationale Parken.

“De gastvrijheidssector speelt maatschappelijk een rol van betekenis: de sector vormt dé ontmoetingsplek voor iedereen uit de samenleving en levert zo een belangrijke bijdrage aan welzijn en sociale verbinding.” – GastVrij Overijssel

- We blijven beeldbepalende én kleinere evenementen in Overijssel ondersteunen, vanwege hun betekenis voor de sociale samenhang, de economie en de aantrekkelijkheid van onze provincie.
- Ook de komende periode hebben we de ambitie om de mkb-vriendelijkste provincie van Nederland te zijn. Hiertoe hebben we onder meer aandacht voor mkb-vriendelijk aanbesteden.
- We vinden het belangrijk dat Overijsselse bedrijven ook internationaal goed kunnen concurreren. Tegelijkertijd zijn er nog veel onbenutte kansen. Grensoverschrijdende arbeidsmarkt, onderwijs, diploma-erkenning en bereikbaarheid zijn daarin voor ons belangrijke thema's. Toenemende internationalisering heeft ook een keerzijde. Bijvoorbeeld cybercriminaliteit en schending van intellectuele eigendomsrechten. De bescherming van kennis in een internationale markt vinden wij belangrijk. We willen daarom verkennen wat we hier in samenwerking met onze partners in kunnen betekenen.
- Met helder beleid stellen we bedrijven in staat de voor innovatie noodzakelijke investeringsbeslissingen te nemen. De Overijsselse structuur van innovatieloketten, open innovatiecentra en netwerken van bedrijven helpt ondernemers beter en sneller samen te werken bij het ontwikkelen van business modellen en innovaties. Nieuwe vormen van ondernemerschap, zoals startups en scale-ups, bieden wij ondersteuning en ruimte. Zij zijn niet alleen economisch van belang maar zorgen ook voor inspiratie en nieuwe ontwikkelingen in Overijssel.

“De inwoners van Overijssel zijn gebaat bij een stevige doorontwikkeling van het innovatief ecosysteem waar overheid, onderwijs en ondernemers samenwerken aan complementaire doelen: innovatief technisch onderwijs op alle niveaus, aantrekkelijke banen en goed vestigingsklimaat voor grote en kleine bedrijven.” – Smart Industry BOOST

- Innovatie is ook essentieel voor de groei naar een circulaire economie, waarin uiteindelijk alle afvalstoffen als grondstoffen worden hergebruikt. Innovaties verbinden we daarom nadrukkelijker aan het belang van de grote maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie, woonopgave en verduurzaming van onze agro&food-keten.

Goede bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid is onmisbaar voor onze bedrijven, de welvaart en het welzijn van onze inwoners. Dat betekent dat reizen naar, door en vanuit Overijssel gemakkelijk moet zijn. Dit vraagt om een goede mix van mobiliteit over weg, spoor en water. Met als kernwoorden: snel en toegankelijk, schoon en veilig. De leefbaarheid is daarin een belangrijk aandachtspunt. Dat geldt zowel voor de toegankelijkheid van voorzieningen in het landelijk gebied als voor de leefbaarheid in de steden.

“Eveneens wordt de betrokkenheid en investeringen in de verschillende regio’s zeer gewaardeerd en voortzetting hiervan is essentieel in de versterking van de gehele provincie. Investeren in bereikbaarheid samen met gemeenten en het Rijk is cruciaal onderdeel hiervan.” – VNG Overijssel

Elke regio heeft zijn specifieke uitdagingen op het gebied van bereikbaarheid. Overijssel heeft een strategische ligging tussen Randstad, Noord-Nederland, Ruhrgebied en Noordoost-Europa. Deze ligging willen we ten volle benutten. De Overijsselse hoofdinfrastructuur faciliteert regionale, nationale en internationale relaties en is daarmee van enorme waarde voor het vestigingsklimaat in Overijssel.

Met de economische groei, neemt ook de mobiliteit en de druk op bestaande netwerken in Overijssel toe. Voor het realiseren van een betrouwbaar, vlot, veilig en toekomstvast netwerk, dat onze stedelijke netwerken binnen acceptabele reistijden met elkaar verbindt, focussen we ons de komende periode op een aantal zaken.

- Wij werken aan een solide en toekomstbestendige mobiliteitsmix in Overijssel. In de Omgevingsvisie en de koersdocumenten fiets, openbaar vervoer (OV) en goederenvervoer is de koers bepaald voor acties op het gebied van mobiliteit. Aan de hand van de Integrale Netwerkvisie Overijssel wegen we per verbinding mogelijke investeringen in weginfrastructuur, OV en/of fiets af. We zetten niet het systeem maar juist de vervoersvraag centraal.

“Voor een goede bereikbaarheid is het belangrijk dat de infrastructuur op orde blijft (wegen, waterwegen en spoor).” – Port of Zwolle

- De regionale mobiliteitscorridor Zwolle-Enschede beschouwen wij als de belangrijkste opgave. Het opwaarderen van de N35 tot een 4 x 100 km/u weg, de zogenaamde “Marsroute”, heeft daarin prioriteit. Verdubbeling van het spoor op de spoorverbinding Zwolle-Enschede is onze ambitie. Met de F35 werken we mee aan een comfortabele, veilige en directe fietsverbinding. Samen met de regionale partners zetten we ons in om met het Rijk tot de noodzakelijke investeringen te komen, wetende dat dit ook forse investeringen van ons vraagt.
- We investeren deze periode extra in fietsinfrastructuur om op die manier de bovenregionale fietsroutes tussen kernen en steden te verbeteren en provinciale fietssnelwegen te realiseren.

- Een goed toegankelijk openbaar vervoer is een speerpunt. We zetten het huidige beleid voort. We kijken naar meer manieren om het OV aantrekkelijker te maken. Daarbij denken wij bijvoorbeeld aan de stationsomgevingen, waar we de mogelijkheden voor verbeteringen samen met onze partners in kaart gaan brengen. Op basis van het OV-toekomstbeeld 2040 van het Rijk voeren we het gesprek over nationale en internationale spoorverbindingen.
- Een goed provinciaal wegennet is noodzakelijk voor de bereikbaarheid in Overijssel. We blijven daarom investeren in onze provinciale wegen, zoals de randweg Zenderen. We verwachten dat het Rijk dat ook doet voor de Rijkswegen in Overijssel. Hierover voeren we samen met onze regionale partners het gesprek met het Rijk.
- Onze ambities op infrastructuur vragen de komende jaren om forse investeringen, met name de mobiliteitscorridor Zwolle-Enschede (wegen, spoor). Met het oog hierop vormen we een bestemmingsreserve, die wordt gevoed door een structurele afdracht van € 15 miljoen per jaar. Voorfinanciering sluiten we niet uit als dat tot versnelling kan leiden.

“De provincie kan regionaal maatwerk toepassen om een innovatief, duurzaam én sociaal mobiliteitsaanbod te realiseren voor iedereen.” – Rover e.a.

- We kijken voor verkorting van reistijden, doorstroming en betrouwbaarheid niet alleen naar de investeringen in infrastructuur. Ook innovatieve maatregelen als “Smart Mobility”, mobility as a service, waarmee mensen geholpen worden met het kiezen tussen verschillende mogelijkheden om van A naar B te reizen, dragen bij aan de bereikbaarheid. Slim van deur tot deur, in de stad en op het platteland.

- Wij stimuleren het gebruik van schonere vervoersmiddelen (o.a. de fiets), energiebesparing en CO2-reductie in het openbaar vervoer. Bijvoorbeeld door het elektrificeren van spoorlijnen en emissieloos busvervoer. Daarnaast verkennen we de mogelijkheden van transitiebrandstoffen, zoals blauwe diesel en waterstof.
- We benutten de mogelijkheden van verduurzaming van goederenvervoer door vervoer over water te stimuleren.

“De verkeersveiligheidscoalitie, een samenwerkingsverband van ruim 30 organisaties roept u op verkeersveiligheid als thema prioriteit te geven in uw nieuwe programma.” – Verkeersveiligheidscoalitie

- Verkeersveiligheid staat voorop: op de weg, het spoor, over het water en op de fiets. Via verdergaande samenwerking met partners als ProRail, Rijkswaterstaat, Rijk, gemeenten, andere provincies, verkeersveiligheidsorganisaties en inwoners willen we de verkeersveiligheid vergroten. Onze bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar de provinciale wegen en de mogelijkheden die data-analyses ons bieden.
- We willen geen onbeveiligde spoorwegovergangen in Overijssel. Samen met ProRail en de gemeenten gaan we hiermee aan de slag.

Lobby-dossiers mobiliteit nationaal/internationaal

Provincie Overijssel

aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend

Legenda

- provinciegrens
- lobby corridor

Bronnen

Topografische ondergrond © Topografische Dienst Kadaster
Apeldoorn

Beleidsinformatie, nr. 190227

0 5 10 15 20 km

Datum: 07-06-2019

Hitte, droogte en wateroverlast

De effecten van klimaatverandering ondervinden we nu al aan den lijve: hetere en drogere periodes, toename van wateroverlast door meer hevige regenbuien en een groter overstromingsrisico. Om beter om te kunnen gaan met toegenomen extremen in het weer focussen we ons op een aantal speerpunten en actielijnen.

We hebben samen met waterschappen en gemeenten als eerste provincie in Nederland een integrale Regionale Klimaatadaptatiestrategie opgesteld. Hier bouwen we op voort. De problematiek verschilt per gebied. Die is anders voor de IJsseldelta dan op de zandgronden in Overijssel. Oplossingen en maatregelen zijn dat dus ook.

- Samen met onze partners komen we tot actieplannen met betrekking tot droogte, hittestress en wateroverlast. Daarbij gaat het zowel om de fysieke ruimte als om de maatschappelijke gevolgen voor landbouw, natuur en wonen. Onderdeel van deze actieplannen is het realiseren van meer groen (natuur) en blauw (water) in de stad.

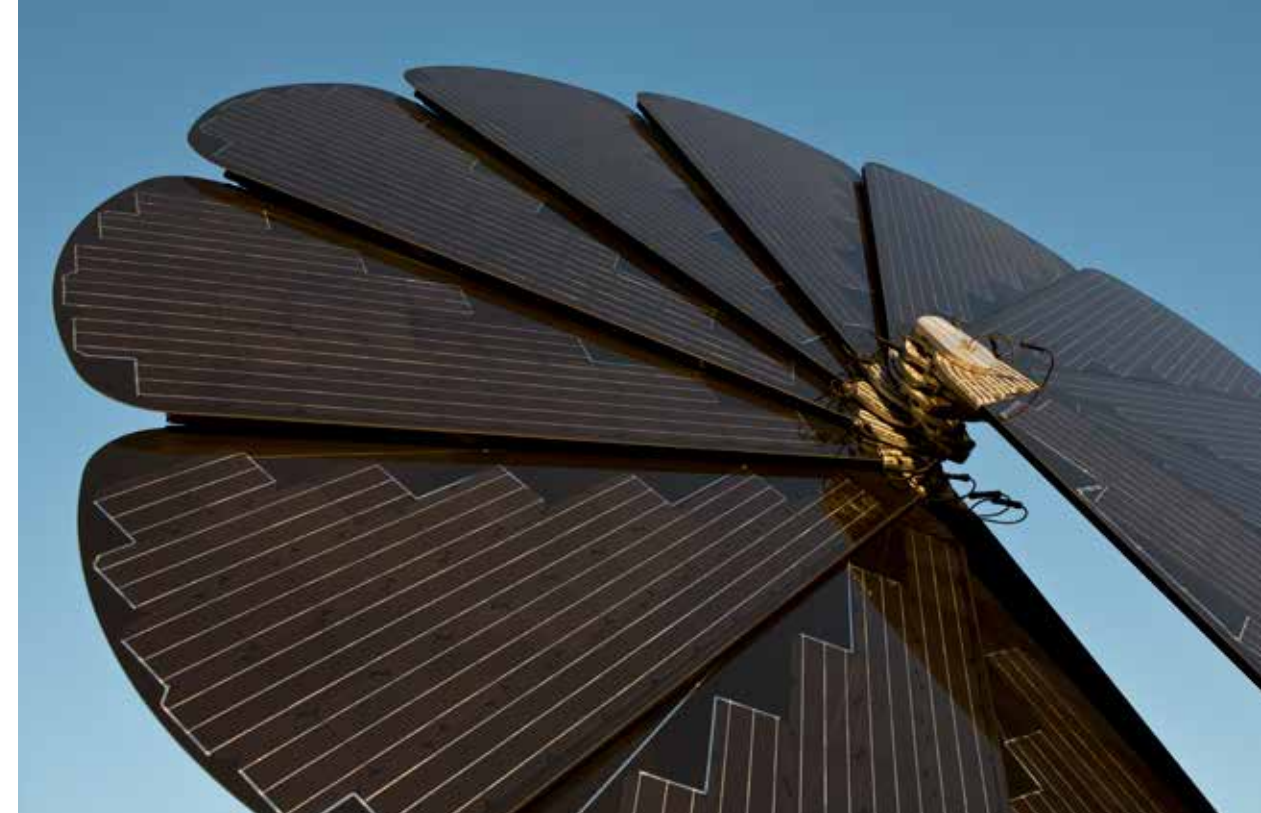
“We willen graag samen met u versneld een volgende stap zetten in deze robuuste groenblauwe structuur. Binnen de IJssel-Vechtdelta hebben we met elkaar ervaring opgedaan in het werken als één overheid. Dit vraagt een vervolg om samen verder te werken aan regelgeving, instrumenten, draagvlak en investeringen.” – Gemeente Zwolle

- De samenwerkingsverbanden IJssel-Vechtdelta, Ruimte voor de Vecht, Agenda IJsselmeergebied en het Twents waternet, blijven we benutten als platforms om samen in het gebied te werken aan een klimaatbestendig Overijssel. Wij vervullen hierin een aanjagende en faciliterende rol met het oog op de provinciale opgaven.

“Eén van de centrale opdrachten waar de provincie, maar juist ook het Vechtdal de komende jaren voor staat is de klimaatopgave. Robuuste maatregelen zijn nodig om enerzijds wateroverlast en anderzijds verdroging te voorkomen om zo het unieke Vechtdallandschap, waarin wordt geleefd, gewoond, gewerkt en genoten, verder te ontwikkelen.” – Ruimte voor de Vecht

- Voldoende en schoon drinkwater blijft voor ons van essentieel belang. Deze coalitieperiode blijven we werken aan een robuuste drinkwatervoorziening, ook voor de toekomst.
- Op het gebied van waterveiligheid ligt er de komende jaren een grote opgave voor de waterschappen. Wij zoeken daarbij met hen nadrukkelijk naar kansrijke combinaties met onze opgaven, zoals recreatie, natuur, wonen en de energietransitie.

Energietransitie

Westaan voor een grote uitdaging om samen met onze inwoners en maatschappelijke partners de energietransitie zodanig vorm te geven dat deze bijdraagt aan een krachtige Overijsselse economie en een aantrekkelijke leefomgeving.

In Overijssel werken we sinds geruime tijd, samen met een breed netwerk van partners, aan energiebesparing en de omschakeling naar hernieuwbare energie. Dat doen we om de uitstoot van CO₂ en andere schadelijke stoffen te verminderen. Maar óók om het benutten van economische kansen, het verlagen van de energierekening en een minder grote afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. We willen met elkaar aan de slag en niet verzanden in discussies over langjarige ambities en doelstellingen.

Hierbij bekijken we hoe we onze instrumenten en mogelijkheden, juist ook in combinatie, zo slim mogelijk kunnen inzetten. Bijvoorbeeld: grondbeleid, Omgevingsvisie en -verordening, innovatie, kennis en financiële instrumenten, zoals het Energiefonds.

- Bij de besluitvorming rondom het Klimaatakkoord behartigen we de Overijsselse belangen. We willen de kansen die gepaard gaan met de energietransitie zo optimaal mogelijk benutten, rekening houdend met de draagkracht van de samenleving en de ruimtelijke kwaliteit in Overijssel.
- We verbinden ons aan de landelijke beleidsdoelen op het gebied van klimaatbeleid en energietransitie. Wij nemen daarin onze verantwoordelijkheid en zijn een betrouwbare partner. Bij de uitwerking van het Klimaatakkoord maken we ons hard voor een haalbare, betaalbare en maatschappelijk geaccepteerde Overijsselse bijdrage aan de landelijke doelstelling.

- Indien voldaan is aan landelijke afspraken zetten wij geen dwingende ruimtelijke instrumenten in. De bottom-up benadering van de Regionale Energiestrategieën sluit hierop aan. Hierin nemen we een actieve rol om er samen met onze partners voor te zorgen dat we in Overijssel zelf de regie blijven houden op hoe de energietransitie hier vorm krijgt.
- Ons energiebeleid zetten we voort. Hierin is voorzien in een evaluatie van het programma Nieuwe Energie Overijssel in 2019 op basis waarvan we ons beleid waar nodig aanpassen.
- In ons beleid en handelen bekijken we hoe we initiatieven van onderop, zoals plaatselijke coöperaties en lokale ondernemers, nog meer kunnen stimuleren. Dit bevordert maatschappelijke acceptatie. We gaan na welke mogelijkheden er zijn om de voorwaarden van het Energiefonds te verruimen, zodat lokale initiatieven daar ook gebruik van kunnen maken.

“Wat betreft lokale initiatieven, zou het goed zijn om coöperaties van burgers in de opstartfase te ondersteunen. Coöperaties stoelen op het enthousiasme van inwoners om zelf aan de slag te gaan.” – Nederlandse Vereniging Duurzame Energie.

- We bekijken op welke wijze wij met ons ruimtelijk instrumentarium (Omgevingsvisie) bij kunnen dragen aan het stimuleren van de energietransitie en initiatieven van onderop. Daarbij blijven we sturen op de uitgangspunten: ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijke betrokkenheid en ecologische effecten. Het gaat om een goede verdeling tussen de lusten en lasten. Bij maatschappelijke betrokkenheid denken wij aan: betrokkenheid bij totstandkoming van plannen, mogelijkheid tot participeren (aandelen) en het terug laten vloeien van investeringen in het gebied. Overijssel blijft de “Tuin van Nederland”. Op basis van deze uitgangspunten herijken wij de uitsluitingsgebieden voor windenergie.

- We zijn positief over zonne-energie op daken en in bebouwd gebied. We willen een striktere toepassing van de huidige zonneladder om de ruimtelijke kwaliteit en onze agrarische gronden te beschermen. Dit verankeren wij in de Omgevingsvisie.
- We zetten in op een brede energiemix met onder andere warmte-infrastructuur, geothermie, bio-energie en waterstof. Dit vraagt om een goede infrastructuur voor opslag en transport van energie. Hierover gaan we met netwerkbeheerders en ontwikkelaars in gesprek.

“Energienetten spelen een cruciale rol om onze samenleving draaiende te houden. In de (nabije) toekomst zullen warmtenetten eenzelfde cruciale rol spelen, waarbij regionale warmtenetten een groot aantal huishoudens van warmte voorzien. Dit vraagt om een sterke rol voor de gemeenten en provincies.” – Netbeheer Nederland

- We verkennen onder welke voorwaarden we kunnen komen tot “energielandschappen”, clusters van energieopwekking, -opslag en -benutting. Het gaat in essentie om meervoudig ruimtelijk gebruik, functiecombinaties en het benutten van ondernemerschap.
- De energietransitie gaat ook over energiebesparing. Energiebesparing stimuleren we met een breed pakket aan maatregelen.

“De Universiteit is leidend op het gebied van energie/energietransitie en is daarbij breed betrokken bij verschillende nationale en internationale netwerken en platformen. In samenwerking met de provincie worden nu innovatie gedreven sustainability/energie proeftuinen ontwikkeld.” – Universiteit Twente

- De komende periode willen we extra werk maken van het stimuleren van innovaties, die veelal op de langere termijn zullen renderen. De concepten die hiermee worden ontwikkeld, kunnen daarna breder worden uitgerold. Als provincie zien we voor onszelf een rol in het bevorderen van kennis en het beschikbaar stellen van deze kennis voor partners.
- We lobbyen richting het Rijk voor innovatie en kennisontwikkeling om vanuit een brede aanpak de energietransitie te realiseren. Van waterstofeconomie tot de mogelijkheden van thorium.

“We werken aan een samenhangend plan voor waterstof als buffer (energy storage) van het netwerk, het gebruik van waterstof in de gebouwde omgeving en in transport. Samen met u willen we dit verder brengen door het verbinden van relevante partijen in Oost Nederland.” – Cleantech Regio

Aantrekkelijk wonen en ruimte

Aantrekkelijk wonen, nu en in de toekomst voor verschillende doelgroepen met verschillende behoeften, dat is de uitdaging waar we voor staan. Dat betekent dat we met elkaar aan de bak moeten. De druk op de woningmarkt is namelijk groot. Er moeten veel meer woningen worden gebouwd, die bovendien beter aansluiten bij de behoefte van onze inwoners. Ook worden er meer eisen gesteld aan woningen op het gebied van duurzaamheid. Ontwikkelingen als circulair, energieneutraal en klimaatbestendig bouwen bieden daarvoor handvatten.

Om de leefbaarheid te behouden en te versterken is een aantrekkelijke woonomgeving van belang. Wat dat precies inhoudt, is niet voor iedereen hetzelfde. Overijssel heeft daarin veel te bieden, zoals dynamische woonomgevingen in binnensteden en vele mooie dorpskernen. We willen aansluiten bij de opgaven in de regio, zoals het vasthouden van talent (Twente) en het accommoderen van de groei (Zwolle).

We hebben te maken met delen in Overijssel waar de woningbehoefte groeit en delen waar de woningbehoefte op termijn daalt. Onder invloed van demografische trends, zoals vergrijzing en de toename van het aantal eenpersoonshuishoudens, blijft voldoende kwantiteit belangrijk. Maar daarbij is meer aandacht nodig voor de kwaliteit van wonen, waaronder sociaal maatschappelijke wooninitiatieven.

- Wij willen voldoende woningen, passend bij de woonbehoefte van verschillende inwoners, huurders, senioren, starters etc., op de juiste locatie en met de juiste (zorg)voorzieningen in de omgeving. Dat betekent ook voldoende betaalbare huur- en koopwoningen.

“Benader de bouwopgave niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief. Verschillende doelgroepen hebben verschillende woon- en locatiewensen.” – Bouwend Nederland Regio Oost

- Belemmeringen in onze regelgeving, die het aantal benodigde en passende woningen in de weg staan, nemen we zoveel mogelijk weg. Daarbij kijken we ook naar mogelijkheden van een tijdelijke woonfunctie als middel om aan verschillende woonbehoeften invulling te geven.

“Met elkaar in gesprek gaan over de onderbouwing van de cijfers; dat is het gewenste adagium. Op basis van de feitelijke situatie (o.a. leegstand, demografische ontwikkelingen) beschouwen en keuzes maken in plaats van op basis van modellen en prognoses.” – VNG Overijssel

- In samenwerking met verschillende partijen werken we aan kwalitatieve woningbouwprogrammering. Ons doel is dat vraag en aanbod op de woningmarkt, zowel lokaal als regionaal, in evenwicht zijn. Plannen komen er niet door zonder een goede onderbouwing. Wij voeren open gesprekken met gemeenten, woningcorporaties, vastgoedeigenaren, bouwbedrijven en makelaars. We werken aan een gezamenlijke visie en maken concrete afspraken over wat de regionale woningmarkt nodig heeft. In gemeenten die op deze wijze met ons samenwerken is daarmee voorzien in een kwalitatieve onderbouwing en is focus op aantallen en plafonds niet nodig. Dat betekent dat gebouwd kan worden voor de lokale behoefte.
- Zorgvuldig ruimtegebruik is ons uitgangspunt. Dit is leidend als het gaat om inbreiding, uitbreiding en transformatie.
- We willen de woningmarkt beter toegankelijk maken voor starters en de doorstroming bevorderen. Daarvoor gaan we samen met gemeenten en partners effectieve instrumenten ontwikkelen.
- Wonen is onderdeel van een bredere vastgoedopgave. Leegstaand vastgoed, waaronder maatschappelijk vastgoed, winkels en vrijkomende agrarische bebouwing, kan slim worden benut voor wooninitiatieven. Door transformatie van bestaande gebouwen kunnen meer woningen voor verschillende doelgroepen geschikt worden gemaakt. Daarbij letten wij ook op het belang van levensloopbestendige woningen, zodat mensen die dat willen gedurende alle levensfasen in hun woning kunnen blijven wonen.

“Leegstaande gebouwen en ‘verrommelde’ gebieden zijn vaak meer dan de moeite waard om aan nieuwe functies en gebruiksmogelijkheden een plek te bieden. Ze kunnen voor ondernemers, bewoners en bezoekers een nieuwe betekenis krijgen en zo de aantrekkelijkheid van gemeente en daarmee Overijssel vergroten.” – Het Oversticht

- We voeren een verkenning uit naar de effecten van de functieverandering van recreatiewoningen om hiermee een bijdrage te leveren aan het aanpakken van problemen op de woningmarkt.
- Wij versterken de vitaliteit van binnensteden door aan te sluiten bij de energie, ideeën en initiatieven van ondernemers en bewoners. De Stadsbeweging en de Woonkeuken zijn voorbeelden van deze succesvolle netwerkaanpak, die we de komende periode een extra impuls geven.

- We geven het college de opdracht te komen tot een herziening van de Omgevingsvisie op basis van onder meer de gestelde ambities in dit coalitieakkoord, en met aanvulling van een vierde rode draad: gezondheid. Sturing op de samenhang van de opgaven en een heldere koers voor het landelijk gebied en voor de verbinding tussen stad en land worden hierin uitgewerkt. Belangrijk onderdeel van de herziening is dat deze plaatsvindt op basis van brede betrokkenheid uit de samenleving en Provinciale Staten en maximaal aansluit op de Omgevingswet.

“De transities waar we in Overijssel voor staan – de energietransitie, klimaatadaptatie, de heroriëntatie van de landbouw, de voortgaande verstedelijking en natuurontwikkeling – en de daaruit voortvloeiende ruimteclaims zullen grote effecten hebben op het bestaande landschap. De urgentie voor een solide, landschapsinclusief beleid is groot.” – Planbureau voor de Leefomgeving

Vitaal landelijk gebied

In het landelijk gebied in Overijssel komen veel opgaven samen die vragen om een integrale aanpak met oog voor de verschillende belangen én kansen.

Landbouw en natuur hebben allebei hun eigen intrinsieke waarde en zijn tegelijkertijd onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wij kijken zowel vanuit wat nodig is als wat mogelijk is naar kansrijke perspectieven voor ecologie en economie.

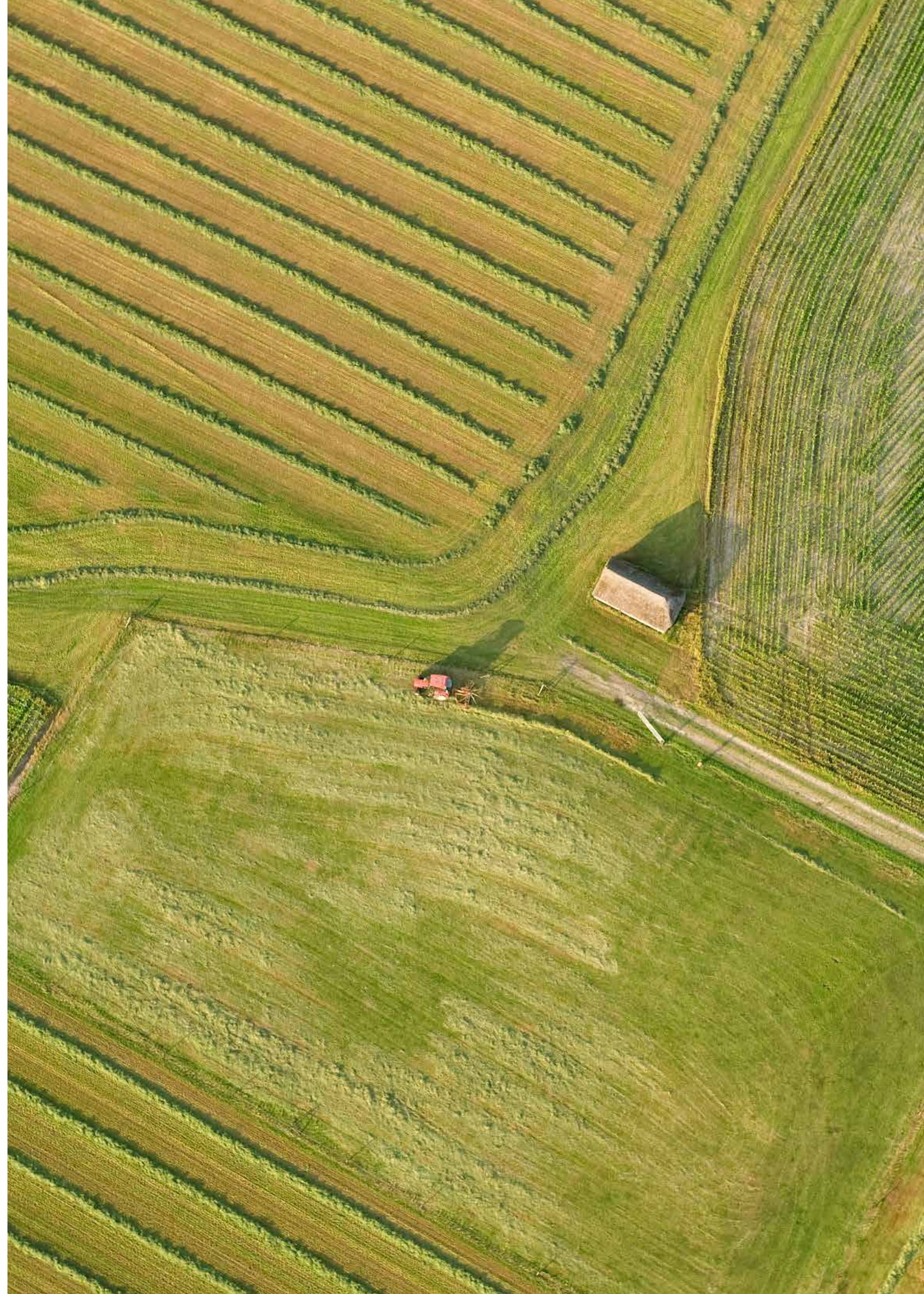
De agrarische sector is belangrijk voor Overijssel. Deze sector heeft te maken met veel regelgeving en ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van fosfaat, stikstof, asbest en klimaat. Daar waar mogelijk willen we helpen om de regelgeving te vereenvoudigen. We zijn trots op onze agrarische ondernemers en wij willen bijdragen aan nieuwe verdienmodellen gericht op innovatie en verduurzaming in de gehele keten.

Onze provincie kent vele prachtige, afwisselende landschappen en natuurgebieden. Dat is een belangrijk onderdeel van onze identiteit. Natuur en landschap met veel plant- en diersoorten horen bij Overijssel. Beleven, benutten en beschermen zijn daarin onze uitgangspunten.

De recente uitspraak van de Raad van State over de Programmatische Aanpak Stikstof heeft grote gevolgen voor onder andere ondernemers en andere maatschappelijke partners. Hoewel de precieze consequenties op dit moment nog onduidelijk zijn, vraagt de uitspraak in ieder geval om een werkbaar en houdbaar aanpak, in overleg met de PAS-partners, die uitdrukking geeft aan een goede balans tussen natuur en economische ontwikkeling. We moeten onze taken uitvoeren binnen de nieuwe realiteit.

“Een goed ontwikkeld buitengebied met een mooi landschap en ruimte voor de natuur is onmisbaar voor een gezonde leefomgeving van dorpen en steden. Het platteland is bovendien het werkterrein van boeren en tuinders, de producenten van ons voedsel.” – Stimuland

- Met ons agro&food-beleid ondersteunen wij de transitie van de sector naar duurzaamheid en innovatie. We positioneren Overijssel als proeftuin en etalage voor duurzame ontwikkeling en nieuwe ketenconcepten. Dit versterkt de concurrentiepositie van de gehele agro&food-keten en vergroot de kwaliteit van de leefomgeving. In 2019 evalueren we dit beleid, waarbij we de gehele keten in beschouwing nemen. Hierin nemen we de volgende aandachtspunten mee: innovatie, volksgezondheid en voldoende ruimte voor de boer om te blijven boeren.
- Onze uitgangspunten zijn stimuleren en faciliteren. Op die manier denken we de omschakeling naar kringlooplandbouw (sectorniveau) en een verduurzaming van de voedselketen, mét een gezonde bedrijfsvoering, beter te kunnen realiseren. Hierbij gaat het om het verminderen van de ecologische voetafdruk.

“De omvorming van de landbouw in Overijssel vraagt om sterke regie vanuit de provincie gericht op innovatie van het gehele systeem.” – Overijssels Particulier Grondbezit

- We vinden duurzame en toekomstgerichte erven belangrijk en willen dit stimuleren. Door de inzet van ervencoaches betrekken we agrarische ondernemers bij programma's op het gebied van energie, milieu, economie en leefbaarheid. We richten ons daarbij ook op agrarische ondernemers die hun toekomst (deels) niet in de agrarische sector zien.
- We hechten een grote waarde aan onze natuur. Onze natuurvisie “Natuur voor elkaar”, die we samen met onze partners hebben opgesteld, vormt de basis van ons natuurbeleid.
- Voor de instandhouding van een brede biodiversiteit zetten we in op groenblauwe dooradering in het landschap. Boeren hebben een belangrijke rol als hoeder van het Overijsselse landschap. Bijvoorbeeld als het gaat om houtwallen, insecten en weidevogels. Bij die extra bijdrage hoort een passende beloning.

“Het versterken van een groene natuur en biodiversiteit is een kerntaak van elke provincie. Daarbij valt ook te denken aan verduurzaming van schoolpleinen.” – Jantje Beton e.a.

- Met de Ontwikkelopgave Natura 2000 werken we aan het versterken en verbeteren van de natuur, waaronder de biodiversiteit. De aanpak met onze partners van “Samen werkt beter” is succesvol en zetten wij voort. We willen de betrokkenheid van Provinciale Staten vergroten.
- Nu de beheerplannen worden vastgesteld komt de Ontwikkelopgave Natura 2000 in een andere fase. Wij hebben extra aandacht voor de knelgevallen die hieruit naar voren komen. Dit doen we door samen naar oplossingen te zoeken.
- We koesteren onze Nationale Parken en willen dat onze inwoners daar meer van kunnen genieten. Daarom zijn wij bereid om hier met onze partners in te investeren.
- In Noordwest Overijssel speelt, naast andere opgaven, de veenweideproblematiek. Op basis van afspraken in het Interbestuurlijk Programma organiseren we samen met onze partners een gebiedsprogramma, vanzelfsprekend in samenspraak met de gebruikers.

Samenleven in Overijssel

Onze samenleving

We vinden het belangrijk dat in Overijssel iedereen mee doet en meetelt, een inclusieve samenleving. Dat we allemaal op onze eigen wijze bijdragen aan de samenleving. Dat we bereid zijn ons over verschillen heen te zetten door net die extra stap te zetten. En door oog te hebben voor wat mensen met elkaar bindt, zoals cultuur, sport en beweging en taal.

- Samen met onze culturele partners en PS gaan wij ons nieuwe provinciale cultuurbeleid 2021-2026 vormgeven. Daarbij vinden wij het belangrijk dat nadrukkelijk een koppeling wordt gemaakt met het DNA van Overijssel (regionale identiteit). Bijvoorbeeld de Hanze, ambachten, streekgebonden architectuur, streektaal, regionale (theater)producties, samenwerking kleine musea en kleinschalige evenementen. Om op die manier te zorgen voor herkenbaarheid voor de mensen. We gaan met zorg om met ons cultureel erfgoed. Ook het stimuleren van cultuureducatie, talentontwikkeling en de culturele basisinfrastructuur blijven belangrijke pijlers in ons cultuurbeleid.

“Geef verder invulling aan het provinciaal cultuurbeleid (culturele erfgoed, cultuuronderwijs, werkplekken experimentele kunst).” – SER Overijssel

- In samenwerking met bibliotheken blijven we laaggeletterdheid aanpakken. Onze inzet voor het bevorderen van de digitale bereikbaarheid van ons cultureel erfgoed zetten we voort.

- Wij waarderen mensen die zich op vrijwillige basis inzetten om Overijssel mooier te maken en voor elkaar te zorgen. Met de vrijwilligersprijs zetten wij hen in het zonnetje. We ondersteunen dit belangrijke werk op vele terreinen en zorgen voor kennisontwikkeling en –spreiding.
- Door demografische ontwikkelingen stijgt het aantal ouderen in Overijssel. Deze groep heeft te maken met een aantal specifieke vraagstukken, waaronder eenzaamheid en gezondheid. We stimuleren de ontwikkeling van nieuwe voorzieningen, diensten en activiteiten die bijdragen aan meer en langer zelfstandig kunnen zijn.
- Sport en beweging is om meerdere redenen van belang voor de samenleving van jong tot oud: gezondheid, ontmoeting, maatschappelijke verbinding en talentontwikkeling. Samen met onze partners werken we aan een Overijssels Sportakkoord, waarin ook aandacht is voor aangepast sporten en bewegen.

“Ook provincies en waterschappen hebben baat bij sport en recreatie. En omgekeerd kunnen zij veel doen aan het verder versterken van de sport.” – NOC*NSF

Onze leefbaarheid

Elke regio en gebied in Overijssel kent eigen gebruiken en tradities. Dat maakt dat mensen hier zo graag wonen en zich thuis voelen. Vitale gemeenschappen, zowel in steden, dorpen als kleine kernen, spelen hierin een belangrijke rol. Passend bij het Overijsselse noaberschap, waarbij we omzien naar elkaar met respect voor elkaars eigenheid. Aandachtspunt voor ons is de leefbaarheid van het platteland. Een aantrekkelijk platteland waar jong en oud kan blijven wonen, werken en recreëren.

- We investeren in het vergroten van de leefbaarheid in heel Overijssel: de kleine kernen, dorpen en steden. De vraagstukken hierin verschillen en onze aanpak dus ook. In het stedelijk gebied doen we dit via het programma Stadsbeweging. Op het platteland stellen we samen met inwoners, (agrarische) ondernemers en maatschappelijke partners een actieplan “Leefbaar platteland” op. Met het netwerk Overijssel op Streek willen we de verbinding tussen stad en platteland versterken.

“Wij geloven in een beter, leefbaar Overijssel met een vitaal platteland waar de inwoners zelf de verantwoordelijkheid nemen voor de leefbaarheid van hun dorp.” – Overijsselse Vereniging van Krachtige Kernen

- Onderdeel van het actieplan “Leefbaar platteland” is de bereikbaarheid van zorgvoorzieningen. Wij maken ons bij zorgaanbieders, zorgverzekeraars en de Rijksoverheid sterk voor de borging van toegankelijke zorgvoorzieningen op het platteland, zoals huisartsenposten, buitenpoliklinieken en streekziekenhuizen (voor basiszorgvoorzieningen). We organiseren daarvoor een Overijsselse zorgtafel.
- We benutten de kansen van digitalisering in Overijssel, “smart cities” en “smart regions”, onder andere op het gebied van zorg en welzijn.

Onze leefomgeving

Onze inwoners hebben recht op een gezonde leefomgeving in de volle breedte: lucht, water, ondergrond, licht, geluid, welzijn en veiligheid.

- We gaan zuinig om met onze ondergrond, zodat we zeker zijn dat vele generaties na ons óók van het mooie Overijssel kunnen genieten.
- De opening van het vliegveld Lelystad vinden wij alleen acceptabel nadat het luchtruim opnieuw is ingedeeld en de laagvliegroutes zijn verdwenen.
- De Eerste Kamer heeft niet ingestemd met het asbestdakenverbod vanaf 1 januari 2025. Maar de aanwezigheid van asbest blijft een vraagstuk als het gaat om het creëren van een gezonde leefomgeving. Veel particuliere eigenaren van panden met asbestdaken zijn financieel niet in staat om het asbest te verwijderen en het gebouw te voorzien van een nieuw dak. Hiervoor hebben we een Stimuleringsfonds. We bieden ondernemers de mogelijkheid om deel te nemen aan collectieve aanbestedingen.
- Voor het wegennet zoeken we in afstemming met gemeenten naar mogelijkheden om lichtvervuiling te voorkomen en te beperken mits dit niet ten koste gaat van de veiligheid.

Onze manier van besturen

Onze bestuursstijl past bij hoe we in Overijssel met elkaar samenleven. Kernwoorden zijn: aansluiten bij ontwikkelingen van onderop, ruimte geven, stimuleren, faciliteren en samenwerking. De andere kant van dezelfde medaille is: duidelijkheid en ingrijpen waar dat nodig is ten behoeve van het algemeen belang. We zijn transparant in ons handelen en een betrouwbare partner.

- Bij de aanpak van de maatschappelijke opgaven zoals beschreven in dit coalitieakkoord gaan GS en PS met elkaar in gesprek over de aanpak.
- Voor een goed functionerende democratie is het van belang dat iedereen meedoet. Het is belangrijk dat vroeg te stimuleren. Daarom is het onze ambitie dat iedere scholier minstens eenmaal tijdens de schoolcarrière in het provinciehuis is geweest. Dit bevorderen we onder andere met de Democratie- en Statenspelen (Overijssel Doet Mee!) en met het programma Burgerschap, in samenwerking met onderwijsinstellingen.
- Een democratisch proces betekent ook dat besluiten moeten worden genomen. We zijn transparant in onze afwegingen en communiceren daarover op een heldere wijze, passend bij de doelgroep(en).
- Ondernijning vormt een gevaar voor onze democratie en samenleving. Samen met gemeenten en andere partners treden we hier hard tegen op. Daarbij denken wij bijvoorbeeld aan (drugs)criminaliteit in het landelijk gebied.
- We blijven ons inzetten voor bestuurlijke vernieuwing. Zo bekijken we hoe een vorm van het zogenaamde “uitdaagrecht” (Right to Challenge) kan bijdragen om inwoners en ondernemers meer bij ons beleid te betrekken en tot betere voorstellen te komen.

“Provincie en gemeenten hebben zich sterk gemaakt deze barrières te verlagen, denk aan de verduurzaming van de Grensinfopunten en de toegenomen aandacht voor Duits taalonderwijs. Wij hopen dat het nieuwe college deze oriëntatie op Duitsland voortzet” – Regio Twente

- De samenwerking met onze Duitse partners Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen willen we verder verstevigen. Dit doen we op basis van de samenwerkingsagenda's en door te blijven investeren in de onderlinge relaties.
- In onze samenleving is een digitale transformatie gaande. Wij stellen een digitaliserings- en datastrategie op. Daarin gaat het zowel over de ontwikkelingen en mogelijkheden die we kunnen stimuleren, als om ethische- en privacyaspecten waar we als provincie een rol hebben te spelen.

Financieel kader

Wij staan voor een gezonde financiële huishouding en zorgvuldig gebruik van onze middelen. Voor nu en in de toekomst. Dat betekent dat onze begroting meerjarig sluitend en structureel in evenwicht is en dat het weerstandsvermogen ruim voldoende is.

Wij hanteren de volgende uitgangspunten voor ons financieel beleid:

- De beschikbare middelen willen wij optimaal maatschappelijk laten renderen. Wij zetten de middelen daarom in voor het aanpakken van de maatschappelijke opgaven en het benutten van de kansen in Overijssel. Daarbij maken wij slim gebruik van de mogelijkheden van cofinanciering met/door partners om het maatschappelijk rendement verder te vergroten.
- We willen onze inzet door middel van de fondsen nog slagvaardiger en succesvoller maken. Het gaat goed, maar wellicht kan het nog beter met een vereenvoudigde structuur. Hierbij beschouwen we ook wat de vorming van één Overijsselse Investeringsmaatschappij voor meerwaarde kan bieden.
- We onderzoeken hoe we onze liquiditeiten zo optimaal mogelijk kunnen inzetten. We streven daarbij naar een hoger maatschappelijk en financieel rendement.
- Als aan het eind van de looptijd van lopende en toekomstige investeringsprogramma's middelen resteren, dan vallen deze vrij naar de algemene reserve.
- Wij willen geen lastenstijging voor onze inwoners. Daarom indexeren wij de komende vier jaar het huidige tarief voor de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting niet. Ondanks dat het tarief gelijk blijft, nemen de inkomsten mogelijk toe door een toename van het aantal auto's. Voor de komende coalitieperiode willen we deze extra inkomsten benutten voor maatregelen ten behoeve van de verkeersveiligheid.
- Wij willen onze middelen zo verstandig en effectief mogelijk inzetten voor het realiseren van onze ambities. Dat betekent dat we de structurele middelen op een effectieve wijze inzetten voor onze structurele kerntaken en de incidentele middelen aanwenden om op actuele maatschappelijke opgaven in te spelen. Wij geven het college de opdracht om vanaf de Perspectiefnota 2021 een bedrag van € 10 miljoen te herprioriteren binnen de structurele begroting. Voor 2020 wordt dit reeds voor € 4 miljoen geëffectueerd. Op deze manier spelen we middelen vrij om de verhouding structureel en incidenteel beter in balans te brengen en om ruimte te maken voor nieuwe opgaven.
- Structurele opgaven vragen structurele middelen en structurele inzet van personeel. Om te anticiperen op veranderende opgaven, langlopende investeringen en de huidige arbeidsmarkt is er meer flexibiliteit nodig in de omvang van onze vast formatie. Op basis van strategische personeelsplanning, bedrijfseconomische afwegingen en goed werkgeverschap, wordt de balans tussen vaste, flexibele en ingehuurde formatie gezocht. Daarbij zijn we kritisch op externe inhuur.

- De maatschappelijke opgaven vragen deze periode, maar ook in de periode daarna, om financiële ruimte. Wij reserveren in deze periode daarom € 40 miljoen voor investeringen in de volgende coalitieperiode.
- Voor het realiseren van de maatschappelijke opgaven investeren we deze periode € 305 miljoen extra. Dit bedrag komt bovenop de lopende begroting en reeds geplande investeringen. Om voldoende dekking te hebben voor deze aanvullende investeringsimpuls voeren we binnen het huidige investeringsprogramma en de bestemmingsreserves een incidentele heroverweging door van in totaal € 15 miljoen.

	Structurele budgetten (4 jaar)	Lopende investeringen	Aanvullende investeringen	Totaal
Krachtige economie	9	138	55	202
Arbeidsmarkt en regiodeals		40	11	
Vestigingsklimaat		56 (HMO)	8	
Toerisme en evenementen			10	
Mkb en internationalisering	1		10	
Circulaire economie en innovatie	8	42 (IFO)	16	
Goede bereikbaarheid	636	228	97	961
Infrastructuur weg	168	198	54	
Infrastructuur spoor		20	20	
Fiets	30		8	
Duurzaam OV (bus en trein) en sociale veiligheid	398	10	7	
Logistiek	5		2	
Verkeersveiligheid en overwegen	35		6	
Hitte, droogte en wateroverlast	6	29	11	46
Klimaatadaptatie		27	10	
Water	6	2	1	
Energietransitie		310	20	330
Nieuwe energie		30	20	
Energiefonds		200 + 80 (EFO)		
Aantrekkelijk wonen en ruimte	5	3	33	41
Stadsbeweging en retail		3	5	
Wonen	1		4	
Ruimtelijke kwaliteit bebouwd gebied	4		24	
Vitaal landelijk gebied	24	436	29	489
Agro&food	1		6	
Landbouw			9	
Natuur (inclusief Ontwikkelopgave)	23	436	10	
Nationale Parken			1	
Veenweideproblematiek			3	
Samenleven in Overijssel	69	10	30	109
Cultuur	50	10	19	
Kwaliteit openbaar bestuur	5		7	
Sociale kwaliteit, sport en leefbaar platteland	14		4	
Europese programma's		32	30	62
Totaal	749	1186	305	2240

- De bedragen in de tabel zijn in miljoenen euro's.
- De bedragen zijn samengesteld op hoofdonderdelen en zijn afgerond.
- De structurele budgetten (kolom 1) bestaan uit de programmabudgetten die op dit moment structureel beschikbaar zijn voor de genoemde onderwerpen. De budgetten zijn totaalbedragen voor vier jaar en zijn gebaseerd op de Begroting 2019.
- De lopende investeringen (kolom 2) bestaan uit in gang gezette investeringen op majeure opgaven. De beschikbaar gestelde middelen voor de fondsen zijn al grotendeels ingezet, maar zijn de komende vier jaar gedeeltelijk revolverend beschikbaar. De bedragen zijn gebaseerd op de Jaarrekening 2018.
- De fondsen betreffen de Herstructureringsmaatschappij Overijssel (HMO), het Innovatiefonds Overijssel (IFO) en het Energiefonds Overijssel (EFO).
- De aanvullende investeringen (kolom 3) laat de verdeling zien van de extra impuls van € 305 miljoen.

Portefeuilleverdeling

De hoofdonderdelen van de verschillende portefeuilles in het college van Gedeputeerden Staten zijn hieronder weergegeven.

CdK – A.P. (Andries) Heidema

- Kwaliteit openbaar bestuur
- Ondernijning en integriteit
- Externe betrekkingen en lobby
- Personeel en organisatie

CDA – Y.J. (Eddy) van Hijum

- Economie (incl. evenementen)
- Financiën
- Deelnemingenbeleid
- Europa
- IPO-bestuur
- Eerste loco-commissaris

CDA – R.H. (Roy) de Witte

- Leefbaar platteland
- Cultuur en erfgoed
- Recreatie en toerisme
- Sociale Kwaliteit (incl. sport en welzijn)
- Grensoverschrijdende samenwerking

VVD – M.T. (Monique) van Haaf

- Ruimtelijke ontwikkeling (incl. ondergrond)
- Wonen
- Stadsbeweging en retail
- Grondbeleid
- Financieel toezicht

PvdA – T.A. (Tijs) de Bree

- Energietransitie
- Milieu
- Arbeidsmarkt (incl. Human Capital Agenda)
- Handhaving

ChristenUnie – E. (Bert) Boerman

- Mobiliteit
- Water
- Klimaatadaptatie

SGP – G.H. (Gert Harm) ten Bolscher

- Landbouw
- Natuur, Ontwikkelopgave Natuurnetwerk Nederland / Natura 2000
- Vergunningverlening
- Facilitair en huisvesting

